

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Хурметлеу

Гюлле салгъандыла, аскерчилени хазырлыкъларына къарагъандыла

Республикагъа жолоучулугъуну чегинде Россейни Къоркъуусулукъ Советини Секретары **Николай Патрушев** Росгвардияны энчи борчланы толтургъан бѐлюмлерины базасында эмда Къабарты-Малкъар Республикада МВД-ны Экстремизмге къажуу иш бардыргъан арасында болгъанды. Жолоучулукъгъа РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечиси **Юрий Чайка** эм КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** да къошулгъандыла.

Николай Патрушев Къабарты-Малкъар Республикада Росгвардияны Управлениясыны жан берген келечилерини эсгериу мемориал комплексине гюлле салгъанды.

Россейни Совбезини Секретары частылада болгъан техника, сауут эм экипировка бла шагъырейленгенди, андан сора да, энчи составны аскер эм спорт хазырлыкъларына къарагъанды. Энчи борчланы толтургъан бѐлюмлени таматарлары бла служба-аскер эмда оператив-служба ишни соруулары сюзюлгендиле.

Тюбешу

Жаш тѐлюню юйретиуге – энчи эс

Россей Федерацияны Къоркъуусулукъ Советини Секретары **Николай Патрушев** Россейни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечиси **Юрий Чайка** эм Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Кокков** бла Нальчикде ишчи тюбешу бардыргъанды.

Къабарты-Малкъар Республикада аманылыкчылыкъгъа къажуу соруула сюзюлгендиле. Террорист къоркъуулагъа заманында эс буруугъа эмда аланы алгъадан билеп болдурмаугъа энчи къаралгъанды. Дагъыда жаш тѐлюню аскер-патриот эмда тин-адеп жаны бла юйретиуно игилендириу соруулагъа да эс бурулгъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар

Республиканы Башчысы

К.В. Кокковну

Пасха байрам бла

АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкъар Республиканы православный христианларыны барысын да Пасха байрам бла юрегимден кызыу алгышлайма!

Бу сыйлы байрам иннет жангыруну белгисиди, адамлагъа къууанч келтиреди, ышануулукъ береди, халаллыкны сезимлерин туудурады, жашаудан, огурулулукъдан бла тюзлюкден багъалы бир зат болмагъанына тюшондюреди.

Бюгюнлюкде Къабарты-Малкъарны православный килисалары бизни бай тарых эмда маданият тѐрелерибизни сакълаугъа, адеп-къылыкъ, ююр хазналарыбызны байкъландырыугъа, ёсюп келген тѐлюню юйретиуге къуллукъ этедиле. Адамланы араларында бир бирни ангылау болуруна, жамауатыбызда келишиулукъ бла ырахатлыкъ кючленирлерине салгъан кыйынлары, къолайсызлагъа бла къарысузлагъа къайгырганлары ючюн а алагъа энчи ыспас этерчады.

Къабарты-Малкъарны жамауатын алгышлай, кийик сауулукъ, юрегк ырахатлыкъ тежейме. Бар игиликле да сизни болсунла!

Билдириу

Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини депутатларыны эслерине

2023 жылны 20 апрелинде КъМР-ни Парламентини юйюнде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйылыуу боллукъду. Ол 9 сагъат 30 минутда башланырыкъды.

КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

Эл мюлк

Къыралдан – танг болушлукъ

Россейни Эл мюлк министрствосу бла Къабарты-Малкъарны Правительствосу этген келишимге кѐре, бийыл республиканы агропромышленный комплексине (АПК) болушлукъгъа 3,3 миллиард сом бѐ-

люнюрюкдю. Аны 2,750 миллиард сом битимчилик, малчылыкъ, сугъарыу, аш-суу, жарашдырыуу промышленность бѐлюмлеге, гитче мюлклеге эм эл мюлк кооперациялагъа берилликди. Дагъыда 628,8 миллион

сом эл жерлени комплекс халда айнытуугъа къоратыллыкъды.

– Сагъынылгъан ахчадан сор да, жылны ичинде бюджетден къошакъ халда болушлукъ этуноню юсюнден келишимле бегитилгендиле, – деп билдиргенди КъМР-ни эл мюлк министри Хасан Сижажев.

Эсге сала айтсакъ, былтыр Къабарты-Малкъарда агропромышленный комплексни айнытыргъа 1101 инсанга бюджетден 3 миллиард сом бѐлюнгенди. Андан 2,4 миллиард битимчилик, малчылыкъ, сугъарыу, аш-суу, жарашдырыуу промышленность бѐлюмлеге эм эл мюлк кооперациялагъа жетгенди.

Жазылыу-2023

Газетни жаратыш окъуйма

«Заман» газетге жаздырмай бир заманда да къалмайма. Нек? Биринчиден, ол ана тилимде чыгъады, экинчиден, маданиятдан, искусстводан, адабиятдан болсун, жангы хапарланы, фахмулу адамларыбызны юслеринден да аны хайырдан билеме. Ала уа манга жууукъдула.

«Заманны» къайсы номеринде да юрегим жаратхан материал табам, окъуйма, бирде ол номерни бир жанына салып да къояма. Билемисе не ючюн, газетни алмагъанлагъа кѐргюзюрге, хапар айтырга. Къошуларым да манга келедиле «Заманны» излеп. Кѐп номерлерин сакълап турама. Бусагъатда къайсын сурасан да, табып берликме.

БАШИЛЛАНЫ Фатимат,
белгили къобузчу,
музыкадан устаз.

БИЗНИ ИНДЕКСИБИЗ – П 5893

КЕНГЕШ

Сёлешуно ёзеге – кьоркьюусулукьну жалчытыуну мадарларын кьатыландырырга

Россейни Кьоркьюусулукь Советини Секретары **Николай Патрушев** Нальчикде кенгеш ётюрденди. Анда сёз Шимал-Кавказ федерал округну регионларында кьоркьюусулукьну жалчытыуну кьошакь мадарларыны юсонден барганды. Кенгешге РФ-ни Президентини СКФО-да толун эркинликке келечиси **Юрий Чайка**, Шимал Кавказы регионларыны башчылары, федерал министрстволаны бла ведомстволаны кьуллукчулары кьатышхандыла.

Жыйылыуда сёлеше, Николай Патрушев кеп миллетли халкьыбызны бирлигин бузар мурадта бардырылган информация кьысылукь кючлене барганын айырып айтханды. «Жамауатны акьылын терсине бурур, аны бийлер, социал болумну хайырланьп халкьны юсюрюк, керти тарыхны жашырыр ючюн душманларыбыз этер амалларын аймайдыла. Жаланда Россейни хорламы жалчыталыкьды кьыралыбызны кьоркьюусулукьну, ма алай бла себеплик этерге боллукьду Европада ырааттыкьны тохташууна эмда бийлик этген кьырал болмакча дуньяга кьайтышыугь», – деп чертгенди ол.

Юрий Чайка уа шёндюкю болумлада сакьлыкьны кючлендирирге керек болганын эсге салганды. «Западан эмда аны айтханындан чыкьмаган кьыралладан чыкьган кьоркьюу кюч ала барганын бла байламлы власть органла бютюн сакь болурга, экстремист ишлеге ким эмда не ючюн тартханын, аны хаталыгыны юсонден да халкьга ангьлатып турууну кьуарга тийишлиди», – дегенди.

– Россей Федерацияны Президентини толун эркинликке келечисини аппаратыны себепликке бла округну регионларында жаш тёлую патриот ниетде юйретиу жаны бла проектле бардырыладыла, Шимал Кавказы халкьларыны тиллери, адет-тёрелери, маданиятлары сакьланьрча эмда байкьланьрча мадарла этиледиле, школчулага бла студентлеге экстремизмин кир ниетлерин ачыкьлау форумла, «тёгерек толла» кьураладыла, Россей Федерацияны тийишли законлары ангьлатыладыла, – деп кьошханды Президентини толун эркинликке келечиси.

Казбек Коков кенгешге кьатышхалга республикага

келгенлери ючюн ыразылыгы билдиргенди. «Кенгешни маганалыгынгь ангьлатыр кереклиси болмаз. Республиканы башчылары жер-жерли федерал эмда право низамны сакьлауу органлары бла бирге бу жаны бла уллу иш тамамлайдыла. Бююн чыгарьлыкь оноула бизни барыбызга да бютюн кьыйматлы ишлерге болушурукьларына ийнанама», – деп чертгенди КьМР-ни Башчысы.

Кенгешде экстремизм бла байламлы ишледен сакьланыуну мадарлары туура этилгендиле, терроризмге кьажуа юрешини кючлендирирге керек болганы энчи белгиленгенди. Западны россейли жамауатында айырылуулукь кьуар ючюн миллетлени бла динлени бир бирлерине юсюрюк умутлары юзуюно амалларына кьаралганды.

Миллетчилик эмда сепаратист ниетлени жайып, кьауьга чыгарь ючюн жамаут эмда дин биригулени, миллет диаспораланы бла тышандан келген ишчилени хайырланьрча юрешген тыш кьыраллы спецслужбаланы провокация ишлерин тохтатуу жаны бла мадарла сюзюлгендиле.

Кьырал жумушла

Маганалы соруула сюзюлгендиле

Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толун эркинликке келечиси **Юрий Чайканы** КьМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бла ишчи тобешуно болганды. Полпред Нальчикге СКФО-ну регионларында кьоркьюусулукьну жалчытыугь жораланып РФ-ни Кьоркьюусулукь советини Секретары **Николай Патрушевни** башчылыгында бардырылган кенгешге кьатышыр ючюн келген эди. Тобешуно кезиюнде республикада социал-

экономика эмда жамауат-политика халга энчи эс бурулганды. Ушакьга кьатышханла Россей Федерацияны Президентини буйрукьларын толтурууну, регионну экономикасын айнытыуну бек кьыйматлы проектлерин жашауда бардырыуну амаларын сюзюлгендиле, ишсизлик не халда болганына, миллет проектле бла байламлы ишле кьалай тамамланганларына кьарагандыла.

КьМР-ни Башчысыны бла **Правительствосуну пресс-службасы**

Илму

Аркьа сюекге жарарча

Кьабарты-Малкьар кьырал университетини прогрессив материалла эм аддитив технология арасында бийик технологиялы полимерден аркьа сюекге жарууу кейд жарадырыгандыла. Имплантны аркьа сюек сына не да дисклери ашалса хайырланьрча жарарыкьды. Ол «Приоритет – 2030» деген стратегиялы проектин чеклеринде бардырылады.

Проекте башчылыкь этген, КьМКьУ-ну илму-излем жаны бла проректоруну кьуллугьун толтурган Светлана Хаширова айтханга кёре, бийик технологиялы полимерни кьурамыны эм энчиликни хайыры бла аланы тюрю-тюрю бёлюмде кенг хайырланьрча жарайды, ол санда медицинада. Келир заманда 3D-печатны себепликке бла этилген имплантла реконструкция хирургияда уллу сурам боллукьду.

– Полимерни кьатылыгы адамны сюегине

оздурмайды. Бир-бирде аны титанни орунуна салырга окуна тошеди. Бусагьатда медицина бёлюмде хайырланьылган полимерле тыш кьыраллада чыгарьылгандыла. Санкцияланы кезиюнде товарлагьа чек салынганьны хатасындан аланы табарга тынч туюлдо, бирде уа арталыда болмайдыла. Аны бла байламлы стратегиялы проектин чеклеринде кесибизни медицина маркабизны полиэфирэфиркетонну (ПЭЭК) хазырларча технологияны кьурагьаньыз, дейди Светлана Юрьевна.

Ол айтханыча, продукция токсикология эм санитар-химия керюмдологе тийишли экспертизаны ётгенди. Аны клиника халда сынарча эркинлик да берилгенди. Ол себепден бусагьатда андан керек имплантла хазырлаш барларыкьдыла эм сертификация да этилликди.

Бизни корр.

Жыйылыу

Кючно бирикдирирге келишгендиле

РФ-ни Федерал Жыйылыууни Кьырал Думасыны депутаты Геккиланы Заур СНГ-ни кьыралларыны Парламентле аралы ассамблеясыны политика

– АБШ-ны биология сауутну компонентлерин кьуар умуру болганы, аны онгларын айнытханы, кесини кьыралындан башха жерледе чыгарьрга

соруула эмда халкьла аралы бирге ишлеу жаны бла дайым комиссиясыны жыйылыууна кьатышханды.

Жыйылыу Парламентле аралы ассамблеяны 13 эмда 14 апрельде ётген жаз башы сессиясыны чеклеринде бардырылганды. Анда АБШ-ны кесини жеринден тышында, ол санда Украинада да, аскер-биология ишин тинтилеу нени ачыкьлауларын юсонден доклад этилгенди. Бек башы

бла хайырланьрча боллукьду тохтадырылганды.

Парламентарийле докладны эсге алгандыла эмда биология сауутладан кьорууланьны жаны бла юрешде кючно бирикдире барьрга келишгендиле.

Жыйылыуда дагыда СНГ-ни кьыралларыны парламентлерини терроризмге бла экстремизмге кьажуа бирча сюелюнуо амалларын да сюзюлгендиле.

Жигитлеге таплыкьга

ментле изленгендиле. Бусагьатда ала жангызда тийишли организацияладан билдириуле фоньда жетмеселе сорулукьдула.

Совет Союзу бла Россейни Жигитлери, Махаулукьну орденини толун кавалерлери 2023 жылны 1 февралындан башлап 83 496,41 сом аладыла, Социализм Урунууу бла Россейни Жигитлери уа - 61 566,28 сом. Алагьа ахчаны неда льготаланы сайларга эркинлик да бериледи, бу жумушну кьырал жумушланы порталында толтурга боллукьду.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.

Кьошумчулукь

Техниканы – учузуракь

Бююнлюкде мирзеуно багьасы тошгенде, эл мюкь техникага уа кьошула барганды, «Росагролизинг» биригуу жерчиликде урунганлагьа дайым беликлик этгенлей турады. Аны хайыры бла эл мюкьлек техника паркларын учу багьасы бла жангыртырга онг табадыла.

Аны бла байламлы биригуу «Кезиюно аграр ишлени тёлусюз» деген акцияны бардырады. Бусагьатда окуна аны чеклеринде келир жылны сентябрь айына дерин эл мюкь техниканы бла оборудованины ёнкюге алырга жарайды.

Компания кьыйматлы программаланы алгьадан да иштеледи. Тёлеуени тынч амал бла жабарча мадар да кьурагьанды: техниканы бла оборудованины багьасын келир жыл сентябрьге дерин тёлерге болады; аванс бермей керек затын алырга, тап керсе уа, аны лизинг амалга кёчюрюрге жарайды; лизингни жети жылга дерин тёлөп бошарга эркинлик бериледи эм тюрю-тюрюлю жумушла ючюн тийишли документлени саны да азайтылганды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Жоралау

Ал жанында – кыйматлы проектлеге себеплик

Россей Федерацияны экономиканы айнытуу министрине орунбасары **Сергей Назаров** Къабарты-Малкъарны бизнес жамауаты бла тубешгенди бу конледе. Ары дери уа ол жумуш бла Ингушетияга эмда Къарачай-Черкес республикага кыйтып келген эди.

Тубешуно Къабарты-Малкъарны Правительствосу бла Кавказ.РФ къурагандыла. Анга Правительствону Председатели **Мусукланы Алий**, РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечисини орунбасары **Владимир Надикто**, Кавказ.РФ-ни башчысы **Андрей Юмшанов**, РФ-ни Экономиканы айнытуу министрствосуну СКФО-ну социал-экономикалы айнытуу Департаментини башчысы **Игорь Храновский** къатышандыла. Видеоконференция халда анга федерал власть органланы, айнытуу институтланы эмда банклары (РЭЦ, ВЭБ.РФ, ВТБ, Корпорация МСП) келечилери да къошулган эдиле.

«Биз бюгон энчи Къабарты-Малкъарда бизнесни юсюнден селешсебиз дегенликке, мында айтылган затла Шимал Кавказда бар регионлага да магъаналыдыла. Хар республикадан да ишчи жамауатланы оюмларын, излемлерин,

ала тубеучю чурумланы да эске алып, аланы 3-4 майда бардырыллык Кавказ инвестициялы кёрмочно кезиунде сюзерге сюебиз. Сёз ючюн, предпринимательлени финанс окулулукъларын ючлендириуге эмда саулау Шимал Кавказны бизнес жамауатын айнытууга жораланган жыйылыуда кётюрлюкбюз», - дегенди Сергей Назаров.

Тубешуиде кёп затны юсюнден айтылганды: битеу предпринимательство тубеген чурумладан башлап, энчи жумушлагга дери. Башха-башха бёлюмлени ишчи кадрла бла ондурууга да энчи эс бурулганды. Предприниматель табийгъатха чыгып солур онгла берген системаны айнытуу, тахта кётгеле эмда жемишле жыйып тутарча объектлени жангыртуу, аш продукцияга жаруула таза орунла чыгаруу жаны бла оюмларын туура этгенди. Дагыда сагъынылган объектлени къурагга эмда жангыртууга этилген къоранчланы бешден бирин къырал 2025 жылга дери да кыйтарып турса иги боллугуну юсюнден айтылганды. Налмас инструментле чыгаруу бла байламлы илму-излем эмда сынама-къурау ишлеге субсидияла бла себеплик этиуно, социал жаны бла къармашан предприниматиланы

ондурууну юсюнден да селешингенди. «Былтыр, аны аллында юч жыл бла тенгледиргенде, уллу банкла СКФО-да иги кесек кредит бергенди. Ол кезиунде ала мында ахчаны артыкъ сыймей беруучю эселе, 2022 жылда кёрюмдюрлерин бир ненча кереге кёбейгенди. Ол иги шартды, мындан ары да иш алай барырына ышандырады», - дегенди РФ-ни экономиканы айнытуу министрине орунбасары.

«Ахыр юч жылны ичинде бизде гитче эмда орта бизнес бла къорешгенлени саны минг бла жарымга кёбейгенди. Предпринимательствода алай тирилик болганы къуандырады. Къырал власть

чысы Андрей Юмшанов хабарлаганды. Баш магъаналы проектлени санында «Элбрус» курортну, «Огъары Чирик кёле» турпроектни, «Агрохолд» эл молк компанияны айнытууну сагъыннганды. «Бизни институт Къабарты-Малкъарга иги кесек кыйын салганды. Дагыда Нальчикде беш жулдузлу къонакъ юйно къурулушуна эмда Тырныаууда комбинатны жангыртууга себеплик этерге сюебиз. Ала регионга 55 миллиард сом чаклы инвестицияла келтирилди, мында минг бла эки жюзден артыкъ жангы ишчи жерле къууарыкъдыла. Сёзсюз, дагыда баш магъаналы «Элбрус» курортну кенгерти эмда игилендириу

органла, айнытуу институтла эмда банкла бла бирге гитче эмда орта бизнес бла къорешленге билеклик этип турургга, бирге жангы проектле бардырыгга, туризмде, инфраструктурада, тау магъадан чыгаруу промышленностыда эмда эл молкде ишчи андан ары айныта барыргга таукелбиз», - дегенди Мусукланы Алий.

Кавказ.РФ айнытуу институт регионда къалай ишлегенини юсюнден аны баш-

бла къореширкибиз. Олду республикада гитче бизнесни тиритген юч. Курортну айнытуу жаны бла ахшы умутларыбыз топсала, 2030 жылга ары жыл сайын бир миллиондан аслам турист келирин сакълайбыз», - дегенди Андрей Юмшанов.

Ахырында Сергей Назаров СКФО-да субъектледе бардырылган быллай тубешуиледе айтылган хар не да Кавказ. РФ бла бирге сюзюлгюн хабарлаганды. **УЛБАШЛАНЫ Мурат** билдирганды.

ТЁГЕРЕК СТОЛ

Низамлыкны тохташдырыргга белгиленеди

Россейни Монополиялага къажу службасыны КъМР-де Управлениасыны бла маркетинг индустрияда «Рекламный совет» ассоциациясыны араларында бирге ишлеуно юсюнден келишимге къол салыннганды. Аны чеклеринде реклама законлага келишенине бла къалганына къага берууге, профессионал консультацияла бардырыгга, информация бла алышыныргга белгиленеди.

Анга аталып, ведомствода «тёгерек стол» бардырылганды. Анга Ассоциацияны правленини башчысы, РФ-ни ФАС-ыны жамауат советини келечиси **Сергей Пилатов** къатышанды.

УФАС-ны башчысы **Анна Кумахова**, тубешуно ача, Ассоциацияны борчларыны бла муратларыны юслеринден айтханды. Бу организация реклама бла байламлы болумлага къыралны къатышыуун азайтыр, бу сфераны айнытыр мурат бла къураула ганды. Ол Реклама жорукъла жаны бла европалы биригиуге да киреди.

«Ассоциацияны сынауу уллуду, ол санда тыш къыраллада болумдан да. Аны бла байламлыкъла бу сферада ишчи къурауда жангычылыкка бла алышыныргга, регионлада ФАС-ны бёлюмлеринде эксперт советлени жумушларын жеңиллетирге себеплик этерикди, консультация-ангылытуу байламлыкъланы жалчытыргга болушуркъду», - дегенди Анна Кумахова.

Сергей Пилатов реклама жаны бла закон къабыл кёрюлген 1995 жылдан бери бу сферада саморегулирование амалланы синдирирге кереклисине юсюнден кёп айтылып турганын белгилегенди. Алай ол жаны бла праволу база жаланда 2017 жылда къураулап башлаганды.

Ассоциация Монополиялага къажу службаны регионлада бёлюмлери бла бирге ишлеуно юсюнден 33 келишимге къол салыннганды. «Бизнича биригиуге къыралны рекламага къатышыуун азайтыргга, аны бла бирге уа бу сферада ишлеуно себеплик этерге болушадыла. Дагыда бу жумушла бла къорешген организацияланы ишлерин айнытуу, законлага этилген бузукълукъланы ачыкълап, аланы кетериу жаны бла

жумушланы да толтурабыз. Биз «Жууаппылыкны себеплиги бла ышаныулыкты» деген чакырыуу бла ишлейбиз», - дегенди ол.

Ассоциацияны къауумуна уа профессионал билмилери болган адамла киреди. Аланы арасында алимле, белгили адамла да бардыла. Ол а реклама рынокка болуму тапандырыр ючюн этиледи.

Битеу билдириуге Советреклама.ру сайтда басмаланадыла. Тарыгыулануу уа Реклама-жалоба.ру сайтха жазарга онг барды. «Алгын терликлеге къырал органлага тарыкъгандыла, алай энди уа бузукълукъланы юслеринде бизнича ишлерин кеслери тийшидирген биригиулеге билдиреди», - дегенди ол. Тарыгыулануу юслеринде айтханда, ётюрюк шартладан,

алдаудан сакълау жаны бла мадрала толтуруладыла. Ол мурат бла тыш къыраллы сынауу хайрланладыла. «Орамлада, жамауат жыйылган жерледе адамлауат чамландырган, уллхан затланы басмаларга жарамаганын, регионлада халкъланы культура энчиликлерин сакъларга кереклисин билдирге тийишлиди. Дагыда сабийлени да алай къужур затладан къорууларга керекди, аланы акыылларына хар зат да терк сингеди», - дегенди Сергей Пилатов эмда субъектледе рекламада бузукълукъла жыйышдырылып китап чыгарылганын айтып, аны Анна Кумаховага саугалаганды.

Ызы бла УФАС-ны бла Ассоциацияны араларында бирге ишлеуно юсюнден келишимге къол салыннганды.

Тубешуиде УФАС-ны башчысыны орунбасары **Залина Кунжиева** да селешгенди. Ол республикада реклама жаны бла законлага этилген бузукълукъланы юслеринде билдиргенди. «Бюгонлюкде тютюн сатхан тукенле кёбейгенди. Ала уа продукцияларыны суратларын тагъадыла мекамларына. Аны тукенни вывескасына санайдыла, алай ол жангылычды, законга кере, ол тютюнню рекламасыды. Анга уа чекле салыныпдыла», - дегенди.

Дагыда медицина жумушланы юслеринде билдириуге, аладан ётерден алгъа врач бла кенеширге керекди

деп, борчлу халда жазылыргга керекиди. Алай асламында бу жорукъ сакъланмайды.

«Ахыр кезиуде социал селтеде, шахарларыбызны бла эллекризисни орамларында кредитледен къутулурга болушбыз деген билдирюлени кёрюрге боллукъду. Адам анга алданып, кредитле алайым да, артада уа банкрот болурма, деген акыылга келирге боллукъду. Алай банкрот болууну жорукълары, ахыр болумлары да кыйындыла, аланы уа ангылатмайдыла. Аны себепли быллай билдириуге адамны жангылтан этедила, анга да сакъ болурга керекди, - деп белгилегенди ол.

Адамны кёлоне келишмеген, намыссылыкъты саналган бузукълукълага туберге да боллукъду. Сёзге, Нальчикни орамларында бир юй бийченге не зат алган эсенг, экинчисине да ал, деген баннерле такъгандыла. Алай Россейде Юйор кодексге тийишлиликде, эр кишиге жаланда бир юй бийче алгырга эркин этилгенди. Бу рекламага тарыгыула келгенлери бла байламлы аны кетертгенди.

Тубешуиге КъМР-ни Сатыу-алуу-промышленный палатасыны, Нальчикни администрациясыны, реклама организацияланы келечилери да къатышан эдиле. Ала да бу бёлюмде тубеген кемчиликлени, жарсыулануу юслеринде айтхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Сурат авторунду.

ПАРЛАМЕНТ

Байламлыкъланы кенгертиу онгла асламдыла

Бу күнде Къабарты-Малкъарга ишчи жумуш бла Санкт-Петербургну халкъла аралы байламлыкъланы ассоциациясы делегациясы келгенди. Ол Санкт-Петербургну Законла чыгарыуучу жыйылыууну партнёруду, ала жандаурлуукъ жаны бла көп тюрлю жумушланы бирге тамамлаганларын айтырды. Къонакъланы къауумуна сюдлени, вузланы келечилери, туризмде ишленгенле, предпринимательле, культураны эмда Къырал Эрмитажны къуллукчулары киргенди.

Санкт-Петербургну Законла чыгарыуучу жыйылыууну бла КъМР-ни Парламентини араларында бирге ишлеуно юсюнден келишимни чеклеринде республиканы законла чыгарыуучу органыны президиумуна бла Санкт-Петербургуланы араларында тубешу болганды.

– Санкт-Петербургну бла Къабарты-Малкъарны араларында ахшы байламлыкълара эрттеден куралгандыла. Законла чыгарыуучу органланы араларында бирге ишлеуно юсюнден келишим он жыл мындан алгъа къабыл кёрюлгенди. Бу кезиуде къаралда, регионлада да тюрленуелени эсге алып, бытыр жангы кели-

шимни къабыл кёргенбиз. Анда жангы болумла, онгла белгиленгенди. Ала уа, сёзсюз, байламлыкъланы даражасын андан да бийикге кётюрлюкдюле, – дегенди Татьяна Егорова, къонакъланы алгышлай. Ол законла чыгарыуучу органланы араларында бирге ишлеуно юсюнден келишим кесини хайырлылыгын кёрюлтенин чертгенди.

– Бирге проектлени бардырыуу жаны бла башламчылыкълара излерикибиз, бютюнда культурада. Керек болса, законла чыгарыуучу эс бурулуукъду, тюрлю-тюрлю сфералада кемчилкени тамамлауу жолларын излерикибиз, – деп къошханды спикер.

Андан аны Татьяна Борисовна къонакъланы Парламентини къаууму, законла чыгарыуу ишини,

Къырал думаны къараууна берилген законодательный башламчылыкъланы, субъектледе коллегалары бла байламлыкъланы юслеринден айтханды. Сёз Жаш тёлло палатаны, Рождествога аталган билим беруу окуулары чеклеринде бардырылган Халкъла аралы парламент тубешуелени юслеринден да барганды.

КъМР-де къонакълара къысха заманы турганларына да къармай, республиканы тамаша жерлери бла шагъырей болгалганын белгилегенди ушакъга къошула «Санкт-Петербургну халкъла аралы байламлыкъланы ассоциациясы» обществону правленини башчысы Екатерина Фролова.

– Биз ачык жюрекли, ахшы адамлага тубегенбиз, ала терелерине, тарыхларына кертичидиле. Ассоциация къыралны регионларында билим беруу, турист программаланы бардырырга муратлыды. Аланы хайырыдан Санкт-Петербургну жамауаты къыралны халкъларыны энчиликлери бла шагъырей боллукуду, – дегенди ол.

Екатерина Фролова Санкт-Петербургда халкъла аралы жандаурлуукъ келишиуюнюно «Кюч – шухукуда» клубуно ишини юсюнден да айтханды.

Тубешуеде культурада, туризмде, билим берууде, предпринимательствода бирге ишлеуно сорууларына да къаралганды. Къонакълара республикада чыгармачылыкъ фестивалы, проектле бардырырга боллукуду юсюнден да айтхандыла.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Экономика

Предпринимательлени кыйгысынын кёре

Гитче эмда орта предпринимательствога (МСП) себеплик этген корпорацияны ондуруу жаны бла кенгеш видеоконференция халда бардырылганды. Аны ишине ол Корпорацияны башчысы орусбасары Андрей Железняков, «МСП Банкны» келечиси Алексей Рохлин, Къабарты-Малкъарны экономиканы айнытуу министри Рахиланы Борис, аны орусбасары Рустам Башоров, гитче эмда орта предпринимательствога себеплик этген институтланы айнытуу бёлюмюно башчысы Гуртуланы Эльдар къатышхандыла, деп билдиргендиле министерствону пресс-службасындан.

Жыйылыуда быллай предпринимательство бла кюрешгенле ахча бла себеплик этюно ал эсеплерин сюзгенди. Алай бла быйыл биринчи кварталда алагъа льгота халда кредит беруу программаны чеклеринде – 44, кредитле берууно ондуруу программаны юсю бла уа 100 миллион сом берилгенди. Къабарты-Малкъарда МСП Корпорацияны болушлугу бла 25 миллион сом багъасына юч кредит алыннганды.

Дагъыда РФ-ни Правительствосу производство бла кюрешген гитче эмда орта предпринимательствога, логистикага эмда къонакъ юйлени бизнесине деп жарашдырган льготалы программаны юсюнден сёлешингенди. Аны да МСП Корпорация бардырады. Аны чеклеринде гитче эмда эм гитче бизнесе бериллик кредитни ставкасы төрт процентге жетеди, орта бизнесе уа – 2,5 процентге. Ол халда эм гитче предприятияла 50-200, гитче предприятияла 50-500 миллион сом, орта предприятияла уа бир миллиард сомга дери алырга боллукудула.

Кредит ма бу бёлюмде ишленгенле бериледи: жарашдырыуучу производство, ол санда аш продукция чыгарыуу, эл мюлк продукция жарашдырыуу, ташыу эмда сакълау, къонакъ юйлени ишин бардырыу. Берилген онгланы юсюнден толу информация Корпорацияны сайтында басмаланады: <https://corpmsp.ru/bankam/psk1764>.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Игилендириу

Суу къытлыкъ болмазча

Къабарты-Малкъарда «Таза суу» федерал проектни чеклеринде эки жылны ичинде ичер суу бла жалчытырча онюч объект ишленрикди. Бююнлюкде аланы бир къауумунда къурулуш ишле бошалгандыла. Быллымда, Тёбен эм Огъары Куркужинледе, Анзорейде, Сармаковода, Эски Черекде, Экинчи Лескенде, Нартанда эм Кубада ала 80 процентге толтурулгандыла.

Къабарты-Малкъарда «Таза суу» федерал эм «Жашау журт эм шахар тийре» миллет проектле 2019 жылдан бери бардырыладыла. Бююнлюкде аны чеклеринде 60-70 жыллада ишленген иги да тозураган суу ызланы танг кесегин алышырга онг табылганды. Быргъыланы эски болганыларына хатасындан басымлары азайып, иги кесек арбазга суу келмегенди, бютюнда жай

кезиуде. Аны бла бирге бузулган да терк-терк этгенди.

Терт жылны ичинде проектлени хайыры бла суу бла жалчытхан 53 объект ишленгенди. Алай бла элдеде жашагъанланы – 91,3 эм шахарчылары да 93 процентге суу бла сылтасуз этерге онг табылганды.

Мындан арысында да жашау журт-коммунал мюлкюно айнытуу программасына кёре эки жылны ичинде таза суу бла 45 мингден аслам адам жалчытылынырыкъды. Ол санда 780 адамга суу жангы ызла бла тартылдыкъды эм 16 объект ишленрикди. Саулай алып айтханда, проектге кёре, 140 километр чакълы бирде таза эм 2 километрге кир суулага барган ызла тартылдыкъдыла.

Бизни корп.

Айбатпандырыу

Тёгерек-башны тазалагъандыла

Барыбыз да билгенден, байрым күн республиканы элдеринде, шахарларында суботникле бардырылгандыла. Быллай ишге адамла тири къатышдыла.

Акъ суучула да артка къалмагъандыла. Эрттенликде элни администрациясыны башчысы Гергъокъланы Тимур, аны орусбасары Бёзюланы Рустам эм аланы биргелерине ишленген къызла, жашла элге кирген жерде, урушха къатышхан эллиерине салынган эсгертмени къатына жыйылгандыла.

Эсгертмени төгерегинде юлкюле, чырпыла ёсе эдиле. Жашла аланы кесип кетергенди. Төгерегинде хансын чалгандыла. Къызла уа кир-кипчикни жыйып, төкгенди, алайланы сыйлап, тазалагъандыла. Алайда ишле бошалса, башха жерлеге да ётерикдиле.

Тимур айтханнга кёре, жууукъ заманда эсгертмеге тынгылы ремонт этиликди. Шёндю аны онуу этиле турады.

Улуу Ата журт урушха къатышхан акъ суучуланы хурметлерине орнатылган эсгертме элни сыйлы жерлеринден бирди. Анга дайым эс бурулганлай турурга тийишлиди.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Будайланы Ольга бла Доттуланы Марина.

Бёзюланы Рустам.

Ол Къазахстанда тууганды, ёсген а Биллымда этгенди. Сабийлигинде Солтан доктор болуп, адамланы багъаргъа, ызы бла юристге окуп, тюзлюкню жакъларгъа суйгенди. Ахырында уа актёр болганды.

Аны умутларын У. Шекспирни «Отеллосу» тюрлендиргенди.

Алай бла 1972 жылда Москвада Театр искусствону кырал институтуна (ГИТИС-ге) алыргъа деп, жаш адамланы излегенлеринде, Солтан алааны тизмелерине тюшгенди. Алай бла ол дунягъа белгили окуу юйге кирип, анда уллу сынаулары болгъан устазлары кьолларында окугъанды.

Солтанны жыйыны 1977 жылда ГИТИС-ни бошاپ, бери юч диплом оюн бла кьайтхандыла: Шекспирни «Ромео бла Джульетта», Софоклну «Антигонасы», Мольерни «Дон Жуаны».

усталыкъдан дерсле береди. Куратор болуп, бир неча курсу да чыгъарганды. Алагъа кесини сыйлы устазы В.Ф. Дудин аны неге юйретген эсе да, ол затланы тасхалары ачады.

Ол жазыучулук иш бла да кюрешеди. Сёз ючюн, «Ойнай-ойнай» деген кысыха комедияны жазганды. Студентлери уа аны сахнагъа диплом иш этип чыгъаргандыла. Окуучулары бла Солтан дагъыда кеп оюн салганды. Бир кыуумунда кеси да ойнайды: И.Тургеневни «Уллу кёллюк» драмасында, Э. Шмидтти романына кере Солтан сохталары бла жазгъан «Оскар и розовая дама» оюнда, «Кёкден келген ауаз» атлы пьесаларында, П. Меримени «Карменинде» ...

Студентлерине деп, Мырза улу актёр усталыкъны юсюнден окуу китап, кысыха халарланы жыйымдыгъын да жазганды. «Зельда, кьолунгу бер» деген повестни да авторду. Аны «Аттила» деген драмасы 2012 жылда КъМР-ни Культурга министрствосу бардырган эришуде биринчи жери алганды.

Жашауда Мырзаланы Солтан жууаш, тынч адамды, бир кесек уялчагырак окуланды, менсинуу не болгъаны билмейди. Ол шарт а аны адамлык хунери, бети, жүрек тазалыгъы, халаллыгъы болгъаны айтады. Солтаны атын сагынсанг, аны жууукъ таныгъанла бары да бирча андан келген жылынуу чертедиле. Биргесине окугъанла, ишлегенле аны бек ариу кылыкълары адам болгъанын кьайтып белгилейдиле, аны кьатында не иш да тынч баргъанын чертедиле.

Солтан беш жашны атасы, эки туудукъну аппасыды. Жашла бирери бирер жерде урунадыла. Не ишде да ала аталарыны сезюне тынгылайдыла, аны намысын бийикде тутадыла. Сени англагъан юй бийчег, санга тынгылагъан ариу сабийлеринг, бир неча тюрлю – актёр, жазыучу, устаз – фахмунг болса, андан уллу насып кьайда?

Сахна маданиятыбызгъа уллу кьошумчулук этген, кьараучулагъа театрыбызны суйдюрген, жангы тёллени изгъа салгъан фахмулу кьарындашыбызгъа сауукъ, ариу, узакъ ёмюр берсин кьадар!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Юбилей КЪАРАУЧУЛАРЫБЫЗГЪА ТЕАТРНЫ СЮЙДЮРГЕН АРТИСТ

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар кырал драма театрны актёру,
Къабарты-Малкъарны, Къарачай-Черкесни да сыйлы артисти
Мырзаланы Солтанга бу кюнледе 70 жыл болады.

Пьесаны режиссёрла А. Благоураов, Г. Моисеев 1963 жылда салгъандыла. Эсге келтирсек, ол жыл бизни театрны жаш студиясы (Будайланы Ольга, Ахматланы Зейтун, Юсопланы Хамид, Къулийланы Борис...) Москвада Щепкин атлы училищедде окуп кьайтхан эди. Аны кёргенинде, Солтан, театры администратору Жантууланы Ханапийге жанлап, анга: «Сахнада ойнарча актёр кьала болургъа боллукъду?» - деп соргъанды. Ол а жашчыкыгъа ма бу сахнадагъы адамла Москвада окуп келгенлерин, ол да анда окургъа боллугъун айтханды.

Мырзаланы Солтан бла аны нёгерлери окугъан курсу таматасы Владимир Фёдорович Дудин эди – Россейни сыйлы артисти, РСФСР-ни искусстволарыны сыйлы кьуллукъчусу. Ол юйретгенди бу экинчи студиягъа кирген малкъарлы жашланы бла кызыланы сахнаны тасхаларына. Тау элледен келген жаш адамла Москвада тургъан жылларында кеп тюрлю оюнлагъа кьарагъандыла, белгили артистлени таныгъандыла, аладан юйренгендиле. Ма андан ойнайдыла бюгюн да сахна кьайсы жанрда да уста, эсде кьалырча, терен сыфатла кьурап.

«Ромео бла Джульеттада» Солтан кызыны экиге айланган кьарындашы Тибальдны ойнагъанды. Софоклну «Антигонасында» Солтанга патчах Кронтнуу бла Эвридиканы жашлары, Антигонаны суйгени Гемонну ролу жетгенди. Бу оюнда жаш актёрланы усталыкъларын кёргозгендиле. Ала телсей, сюнюкю сермешле бардыра, дагъыда кеп тюрлю зат билгенлерин кёргозгендиле.

Ма андан бери Мырзаланы Солтан сахнаны кьоймагъанды, кырк алты жыл, анга окугъан беш жылын да кьошсанг а, эллиден аслам жылын ичинде театрга кертичлей турады.

Ол ойнагъан спектакльлени саны алтымышдан озганды. Ол кьурагъан сыфатла бир бирге ушамайдыла, алай а актёр аланы жалчытханда, кемчилик болмайды. Къайсын алсанг да, ол керти жашауу бетин кёргозтеди: И. Гоголну «Къатын алыуунда» – Жевакин, Тёпеланы А. «Бийнёгеринде» – Дауут, «Азап жолунда» – Ахмат, «Артутайында» – Кази-Мубарек В. Дельмарны «Мындан ары уа – шошлукъ» драмасында – аптёкчи... С. Ваннусу «Солтан ол солтанды» деген драмасында уа актёр авторну атындан сёлешеди.

Мырзаланы Солтан кьурагъан сыфатланы кьайсын алсанг да, ол ары кесинден кьошхан сёз, кыюрам, кьымылдау толтуруп, кьырал энчи магына теренлик

кьошулады. Аллаи актёрла боладыла, сахнагъа бир аз заманчыкыгъа чыкьсала окуна, эсде кьалгъан, жүреклене бир тюрлю бир сезим бла толтургъан. Солтан алайладанды.

Кеп жылланы ичинде сахнадан кетмеген «Къара жинде» ол атады. Оюн комедиягъа саналады, алай а аны жигити, кесикеси бла сёлешип, сагышларын ачыкьлагъанын сора, кёз жашларын сюртмеген жокъ эди залда. Адамны ич дунясын кёргозтукю кьайсы актёрну да баш борчуду. Солтан жигити Темир-Солтаны жаралы жүрегин алай ачханы ол сахнада усталыкъ борчун толтура билгенин айтады.

Мырза улу кино алыуыгъа да юлюш кьошханды. Эгечле Занибекланы Зухура бла Кулчаланы-Занибекланы Зарема, «Къууанч» кинокомпания кьурап, юч миллет кино алгъандыла. Аладан бири халкъ жомакыгъа кере салынган «Къоркъакъ Галакчыкыды». Анда баш рольну ойнагъанды Солтан. Ол кинону Нижний Новгородта баргъан ярмаркагъа элтген эдим бирде, анда халкъ жомакъланы юсюнден айттыргъа тюшгенде. Сау болсун, Токумаланы Лейля жаздырып берген эди. Анда болгъан татарлыла, чувашлыла, башкирлиле, алтайлыла, кьазахла, тилибизни ушатып, аны тилеп алгъанлары кьууандыргъан эди. Солтан халкъ жомакъланы жигитини сыфатын алай кьурагъанды анда – кьараучу бир буюгъа, бир жигитлик эте айланган таулу Галакчыкыны суйлоп кьойгъанды.

Солтан бюгюнлюкде Искусстволаны Шимал-Кавказ кьырал институтунда актёр

Тыш кьыраллы кьарындашларыбыз

«Жууукъларымы табаргъа эмда таныргъа излейме»

Сириядан келип, республикабызда кеп жаш адам окуйду эмда ишлейди. Мени бюгюнню ушакъ нёгерим да Дамаскдан келген Гоголаны Нарзанды. Болсада ол араллыланы адетлери бла атасыны, аппасыны да атларын жүроте, Абидин Алий Нарзан Мусса болгъанын айтханды.

Аппам къарачайлы Гоголаны Абидинни жашы Алий, Дамаска патчах Россейни заманында, революциягъа дери кетгенди, деп башлагъанды ол хапарын. - Анда Абайланы Алибекни кызы Хадиджа бла юйор кьурайды. Алагъа жашчыкы да туады – мени атам Мусса. Ол инглиз, арап, малкъар, орус тилдеде уста сёлешгенди. Кеси да араллы кызыны алгъанды.

Сириядан уруш башлангандан сора, юйорбюбюз Тюркге кенгенди. Атам мектепде да бек иги окугъанды. Аскер усталыкъланы алып, сириялы аскерледе кеп жылланы кьуллукъ этгенди. Офицер чында бошагъанды кьуллугъун. Бусагъатда пенсиядады. Анга жетмиш жыл болады.

2011 жылда Сириядан уруш башлангандан, мен университетни тёртюнчю курсунда экономист усталыкыгъа окуй, аны бла бирге «Адъгъэ хасэ» жамауат организацияда сабийлени математикадан окута эдим. Жангъы жаш болгъаным себепли, атам, амам да жанымны сакълар муратда жамауат организацианы болушлугъу бла Россейге, Къабарты-Малкъаргъа,

ашырадыла. Эки жылны ичинде орус тилге да юйренип, Къабарты-Малкъар кьырал университетни экономика бёлюмюнде окуууму андан ары бардыра турама.

Сёзсюз, тынч туйюлдо. Атамдан бла амамдан ача жиберигиз деп, тилеп турургъа болмайма. Кюндюз окуп, тюшден сора уа кьурулушда урунама. Нёгерлеримден бирини айтханы бла аграр университеттеге кечеме. Спортну да кьоймайма. Футбол ойнаргъа гитчелеримден да суйгенме. Мен атам, аням, эгечлеримни кёрмегенли он жыл болады. Телефон бла сёлешибиз, хапар билебиз. Атама, амама барлыгъым бек келеди, алай документлерими урлатханама да, кетер онгум болмай тургъанды.

Танышларымы болушлукълары бла миграция службада ишлеген Биттирланы Ханифагъа тубоейма, ол кьолундан келгенин этерге айтады. Кысыха заманны ичинде, паспортну да кьолума алама. Сизден тилеригим, газетни юсю бла ол огурулу тиширугъа уллу ыспас этгеними бир билдирсегиз эди», - деп бошагъанды хапарын сириячы таулу жаш.

Нарзанны малкъарлы, къарачайлы жууукълары да бардыла. Ол аланы табаргъа бек ыразы эди. Атасыны жаш заманында суратын да бергенди. «Атамы журтуна келгенимден ары жууукъланы, ахуланты тапсам, таньсам, бек сюерик эдим», - дейди. Газетде аны хапарын басмалагъаныбыздан

сора, аны окуп, эс бурлукъла тавылырла деп бек ышанабыз.

Бу кюнледе уа, Нарзан да билмей тургъанлай, Тюркден эгечи Сидра келгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзипт.

Сый беріу

Чыгъармачылыкларына — бийик багъа

Бу күнде "Зольские вести" газетни редакциясы коллективине Россейни Журналисттерини союзуну саугалары берилгенди. Ол хычыуун жумушну тамамлай, КъМР-ни Журналисттерини союзуну таматасыны кыулуугун толтургъан Шауаланы Разият бу газетни кепле сыйок окугъанларын айырып айтханды.

Газетте бек уллу жетишим — окуучулары ышануулукларыды, ол алай болганына уа аны тиражыны уллулугу шагъатлык этеди. Жамаут сизге ийнананды, сизден себеплик излейди, сиз а, аны сокъурандырмаз ючюн, билимигизни, къаруугузуну да аймайсыз. Ишигиз тынч туюлду, алай магъаналды, Сизни къыйныгызгъа биз уллу багъа беребиз, — деп, Разият Аслановна саугъалауға кечгенди.

Алай бла, «Зольские вести» газетни баш редактору Амина Шокуева Россейни Журналисттерини союзуну «Профессионал бириги-

уно аллында къыйыны ючюн» деген сыйлы белгиге тийишли кёрюлгенди. Реклама жаны бла менеджер Надежда Теуважева, энчи корреспондент Сафият Афаунова, компьютер наборну оператору Тамара Каблахова кеп жылланы бет жарыккы урунганлары эмда ишлерине кертчилей къалгъанлары ючюн грамотала бла саугалангандыла.

Газетни саулай коллективи да регионда журналистиканы айнытугъа уллу къыйын салганы ючюн эмда 60-жыллык юбилейи бла байламлы Россейни Журналисттерини союзуну грамотасы бла белгиленгенди.

— Ол саугъала газетде ишлегенни къыйынларына бийик багъа бичилгенни шагъатлык этеди. Кертиси бла да, ол кеп жылланы ичинде районда баш издание болгъанлай къалады, урунган адамны сыфатлай, аны юлгоге кёрюлгюп, окуучу бла ачыкъ ушакъ бардырып, намысын бийикде тутуп келеди, — деп чертгенди Шауаланы Разият ахырынды.

Жашау хапта

Ажашхан насып

Бир-бирде тишируу сабий тапханлыкъгъа, ана сезими болмай, баласына кереклисича къарамай, сыйгенича жашайды. Сора къырал учрежденияладан келип, судге берип, аналык эркинликлери сыйрылса уа, къалар болду былай деп кеп заманы турадыла. Алай хар атламы ючюн хар инсан кеси жууаплады. Бу хапарда да жангылган тишируу заманында аныгъаламагъанды сабийлери неден да багълы болгъанлары. Аланы тас этгенден сора уа, не жилиса, не кюйсе да, бир затны да тюрлендиралмагъанды.

...Фатимат бусагъатда Нальчик шахарны колледжлери биринде окуйду. Аны къарындашы Залим быйыл онбиринчи классны бошарыкъды. Окуу жылны аллында аталары бла аналары жашларына бла къызларына: «Энди сиз ёгенсиз, эрттеден да айтырға сыйген затыбыз барды да, созуп турмай, бюгон билдирейик хапарны. Бизни сабийлерибиз жокъ эди да, сизни сабийле тургъан къырал юйден алганбыз», — деди. Аталары: «Мен биринчиден да кесигизни тукъумугузуну сакълап, опека этерге ырыз эдим», — деди. Аналары уа: «Къоймагъан эдим мен алай этерге. Артада анагъыз къылыгъын, жашау халин тюрлендирип, сизни тапса, бизден сыйрыр деп къоркъгъанма...»

«Бизни анабызны къылыгъы...» — деп башлагъанлай Фатимат, аталары аны сёзон бёлду: «Къызы, сизни тапхан тиширууну юсюнден биз аман айтырға сыймейбиз. Ачыкъ айтханда, бусагъатда къайда болгъанын да билмейбиз ол насипсызны. Аналык эркинликлери сыйрылгъандан сора, ол бизни шахардан кечюп кетген эди».

Сабийлени бу хапар титретген эди. Фатимат: «Анча жылны ичинде ол бизни излемей къалай тургъанды? Огъесе излеп, тапхан болмазмы?» — деп жилиды. Залим да: «Къалай жашай болур шёндю? Ол излемеген эсе да бизни, биз излейик аны», — деп къошду.

Къыз: «Тапсакъ-тапмасакъ да аны, сиз бизге ата-анасыз. Биз сизни бла айырыллыкъ туюлюбюз», — деп, атасын бла анасын къуачкълады.

Излеуле къуандырмадыла. Бир ингирде Фатимат къарындашыны отууну къаты бла ётоп баргъанлай, аны жилий тургъанын эшитди. Сора анасына: «Мама, За-

лимни журеги бек къыйналады бу хапаргъа. Билемисе, мен бюгон сагъыш этгенме: керекми эди бизге бу хапарны билдирге? Залим къалай мудах болгъанды, жилигъан окууна этеди кесинлей отуунда къалса. Мен да кырунда сагъыш этгенлей турама: тюзюллей аналык эркинликлерин сыйырырча нек бузулгъан болур эди ол? Не къыйынлыкъ болур эди башында? Шёндю уа насыпы болурму?» — деди. Анасы: «Къызым, эртте-кеч болса да, биллик эдигиз сиз бизни сабийлерибиз болмагъаныгъызны. Да сора, тыш адамдан эсе кесибизден эшитсеги игиди. Мен санга айттайым, кесибизни сабийлерибиз болсала да, аланы сизнича сюялыкъ болмаз эдим. Атагъыз да сизни ючюн жашагъанды. Битеу жашауубузда жаланда бир къууанчыбыз: сен бла Залим», — деп жууаплады.

...Арт заманда Фатимат къайры барса да, анга биреу къарап тургъан сунады. Орамда бир жол артах бурлугъанынлай, бир тишируу элгенип, башха жанына бурлуду. Экинчи кюн, аптекада дарман ала тургъанлай, биягъы аны эследи. Ол кюн анасына: «Мама, мени ызымдан бир тишируу айланады. Ол бизнику сунама...» — деди. Анасы: «Къоркъма андан, Фатимат. Къатынга келсе энди, саламлаш, ким биледи, сёлешип башласа да. Мен а сюерик эдим бир биригизни тапсагъыз эди», — деп, ышарды.

Бир жол колледжде дерс бара тургъанлай, Фатимат терезеге къарады да, биягъы ол тиширууну кёрду. Устаздын эркинлик тилеп, анга чыкъды. Сора къатына барып: «Сиз кимни сакълайсыз?» — деп сорду. «Сени сакълайма», — деди ол тишируу. Ол кюн аланы ушакълары эки-юч сагъат

барды. Анасы жаш заманда юйорлю болгъунчу бир жорукъгъа да сыйынмай, эркин жашагъанын айтды. Алгъа къызчыгъын, арта уа жышчыгъын сыйыргъандан сора ичгенди да къоюп, тюз жолгъа турургъа кюрешгенди. Балаларны ким алгъанын билалмай, кеп жылланы жунчуп тургъанды. «Мен термесе, сиз мени кечаллыкъ туюлюс», — дегенде, къызы тынгылады. Сора: «Мен къарындашым бла бек насыпы адамлабыз, атабыз бла анабыз хар кюнлерин бизге атап жашайдыла. Къыйналмагъанбыз бир такыйкъаны да. Энди сизге «мама» деп айтмасакъ а, къолубуздан келгенича кёз-къулакъ бола турурбуз. Алыкъа окуй турабыз экибиз да», — деди.

Фатимат Залимге телефон бла сёлешип, аны да аналары бла танышырға чакъырды. Ол насыпы, бек насиплы кюн эди!

Алай аланы жашауларында бир зат да тюрленмегенди. Ала аталарына бла аналарына бир адамны да къошмайдыла, аланы тапхан тиширууга уа къолларындан келгенлерича болушадыла. Фатимат анга алгъаракъда стипендиясына духла алгъанды, Залим а жай каникуллада машинала жуууп жыйгъан ахчасына жыйрыкъ бла жаулыкъ саугъалагъанды.

Аурус а — больницада багъадыла, жилиса-жапсарадыла, къууанса-къууандадыла. Адамла уа тегерекде: «Насыпы тишируу! Сабийлери дерт да этмей мынга, къалай иги къарайдыла», — дейди. Алай не Фатимат, не Залим тапхан аталарына «мама» деб а айталайдыла. «Бизни ёсдюргендиле атабыз бла анабыз», — дейди.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Байрам ингир

Республикада жашагъанла эм къонакъла! КъМР-ни Маданият министрствосу, КъМР-ни Жазычуларыны союзу КъМР-ни халкъ жазыучусу, КъМР-ни маданиятыны сыйлы ишчиси Мотайланы Мустафаны къызы Светланаю жашау эм чыгъармачылыкъ жолуна аталган юбилей ингирге чакъырадыла. Байрам тюбешиу **2023 жылда 19 апрелде Къулианы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театрда къураллыкъды**. Башланган заманы: **18:30 сагъатда**.

Соруулары болгъанла бу телефон номерге сёлешинле: **42-43-13**.

Башламчылыкъ

Китапханагъа ахшы саугъа

Къабарты-Малкъарны гидроэнергетиклери «Кюн жарыкъ сени терезенде» деген китапны Басхан районну китапхана-насында кёрюлгенди. Аны Русгидро компания «Сабий китапны юйю» Фонд бла бирге къурагъанды, деп билдиргенди энергетика компанияны регионда бёлюмонден.

Презентация сабий китапны Халкъла аралы кюнونه аталганды. Келген къонакъланы школчула электрокочге жораланган, аны тюз хайырланьыргъа юрреткен назмула бла тюбегенди. Энергетикле уа элли китапны учреждениягъа саугъагъа бергенди. Ала уа бир кесегин жер-жерледе онтёр бёлюмлерине юлеширдикди.

Келир айда «Кюн жарыкъ сени терезенде» китапла Черек районнга да берилдикди. Тюрлю-тюрлю экология конкурслада хорлагъанлары да аны бла

саугъалап турлукъдула.

Русгидрода айтханларына кёре, «Кюн жарыкъ сени терезенде» аланы ол Фонд бла онучу проекттерди. Ол гитче эмда орта жыл санлы школчула деп жарашдырылгъанды. Анда кюн жарыкъ не зат болгъаныны, адамны жашауунда, табигъатха да магъаналыгъыны юсюнден айтылады. Аны бетлеринде чам халда жазылган назмула, фантастика чыгармала, къысха очерклер бардыла. Бары да кюн, жулдуз эмда чыракъ жарыккы юсюнденди.

Бу китапны жарашдырып, Русгидро ёсе келген тёлуде къыралыбызны тарыхына, илмуда эмда техникада жетишимлерине, инженерия усталыкъгъа эмда саулай электроэнергетикагъа сейирин къозгъаргъа сюеди.

УЛШАЛЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Айнытуу

Тамблагы кюнню сагъышын эте

Кеп болмай Ростелекомну КъМР-де бёлюму «ВІ IT и точка» деген битеу-россей конференциягъа къошулгъанды. Анга IT-бёлюм жаны бла окургъа эм урунургъа излеген абитуриентле къатышхандыла. Форумну КъМР-ни Цифралы айнуу министрствосуну болушлугу бла «ТОП» компьютер академия къурагъанды.

Тюбешиуе чакъырылган баш спикерледен бири Ростелекомну КъМР-де бёлюмюне таматасыны орунбасары Ахмед Бекишев болгъанды.

«Быллай конференцияны хайыры бла жаш адамланы эслерин IT-бёлюмге бурургъа эм специалистле хазырларгъа да онг табылады. Жыл сайын бу жаны бла усталыкъ сайлагъан жаш адамлагъа танг къошула баргъаны да бек къуандырады. Бусагъатда программистге окугъан, хайыры болгъанындан сора да, даражалыды. Кесини жанындан «Ростелеком» абитуриентле техника эм IT-усталыкъла сайларларына себеплик этерге хазырды», — деп билдиргенди ол.

Эсге сала айтсакъ, конференция IT-бёлюм жаны бла эм уллуладан бирине саналады эмда ол бир жол-

гъа къыралны алтмыш шахарында ётеди. Ол санда Къабарты-Малкъарда конференциягъа эки жюзден аслам адам къатышханды. Бу жол анга республиканы IT- бёлюм жаны бла эксперттери эм биригулени келечилери да чакъырылгъандыла.

— Ростелекомча уллу компанияны информация технологиялагъа сейирлери болгъан жаш адамлагъа болушлукъ тапдыргъаны эм эсгертиле этгени болмагъанча магъаналды. Быйыл бла конференция экинчи кере бардырылады. Мындан арысында ол жыл сайын ётерикди. Аны себепли башламчылыкъгъызгъа къошулгъаны ючюн биригуле ырызлыкымы билдирге сюеме, — дегенди «ТОП» компьютер академияны бёлюмюню таматасы Алим Канамотов.

Форумну чеклеринде чёп атыу да болгъанды. Анда кеслерин айырмалы кёрюлгюлген жаш адамлагъа Ростелекомдан эсде къалырга саугъала берилгенди. Бек уллуладан бири уа «Марсуя» акъыллы колонка болгъанды.

Бизни корр.

Эски сурат

Устаз бла окъуучула

Кѣп жылла мындан алда алынган суратда эр киши бла сабийлени кѣребиз. Эр киши устазды. Ол белгили назмучу, Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни халкъ поэти Созайланы Ахматны атасы Солтанды.

Билимли адам эди. Нальчикде Ленинки окуу шахарчыкны да тауусханды. Андан сора Краснодарда да окъугъанды.

Къайтып келгенден сора тюрлю-тюрлю къуллукълада ишлегенди. Отузунчу жыл-

лада Акъ-Сууда устаз болуп тургъанды. Сурат ол кезиуде алыннганды.

Ким биледи, бу сабийлени таныгъанла чыкъсала да?

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Право

Жолда ажымсыз болур ючюн

Нальчикде кѣп фатарлы юйлени арбазлары аякъ машиналада жюриорге сыйгенлеге жолну жорукъларына юйрениу майданлагъа айлангандыла. Бу иште ата-анала да къатышхандыла.

«Аякъ машинада акъылбалыкъ болмай жюриорген» бите-уреспубликалы профилактика онкюлюкюне чегинде КъМР-да МВД-ны къырал автоинспекциясы къуллукъчулары кѣп къатлы юйлени арбазларында ангы-

латыу ишле бардыргъандыла. Сабийле бла ушакъ этгендиле. Абаданлагъа уа жорукъланы терк-терк эсгерте турургъа, аланы энчи къоруула амалла бла хайырларыгъа юйретирге кереклисин эсгертгендиле.

Инспекторла жашчыкълагъа бла кызычыкълагъа ушакъ этгенлери бла къалмай, жолда жюриорюню жорукъларын бузмай, роликледе, самокатлада, аякъ машиналада къалай жюриорге кереклисин кеслерсин

юлголеринде кѣргюзтгендиле.

– Ойнар жерлени машина жюриорген жолдан узакъда излегиз. Арбазны жол жанында кесегинде ойнаргъа къоркъуулду, – дегендиле инспекторла. Ала къарангыда къоркъуусуз болур ючюн, юс кийимлеге жылтырагъан белгиле жабышдыргъа кереклисин да эсгертгендиле. Ахырында сабийлеге аллай белгилени саугъалагъандыла.

ХОЛАМХАНЛАНЫ Алима.

Эсгертиу

Жумушну терк тапдыруну амалы

Социал фонд жалчыгъан жумушла бла аслам адам хайырланганлары ючюн, соруула чыгъа тургъанлары бла да байламлы специалистден болушукъну къалай алыргъа боллугъун эсгертиую фонд дурус кѣргенди.

Алай бла битеулю соруулары берирге неда къошакъ шартла алыргъа излегенле «О персональни данних» деген 152-чи федерал законга тийишлиликде биллал онгла бла хайырланалыкъдыла:

– Социал фонду официал сайтында электрон приёмныиге жазаргъа – https://social-insurance.sfr.gov.ru/reception_desk/request/.

– «Социал навигатор» мобиль къошакъ.

– Фонду социал сетъледе официал аккаунтларын: Вконтакте сетъде – <https://vk.com/sfrpokbr>, Одноклассникледе – <https://ok.ru/group/70000002358769>, телеграммда – https://t.me/sfr_po_kbr_07.

Алай инсанни энчи шартларын – аты, тукъуму, туугъан заманы, СНИЛС, паспортда жазулары – жашагъан жерине кѣр клиент службалада баш, геуорге эм орта кюнледе 09:00 – 18:00 сагъатлада, байрым кюн а 09:00 – 16:45 сагъатлада алыргъа боллукъду. Сора, контакт арагъа сѣлеширге да жарарыкъды, аны номерлери 8 800 100 00 01, 8 800 600 01 84.

Газетде материал басмаланнгандан сора

Къызны къачырып элтгенни хатасы жокъду

Алгъаракъда газетибизде «Къыз къачырыу: ол бизни адетими эдим. Андан бери кесими акъылымы билдирлигим келип тургъанды да, таукел болуп жазама.

Биогюнюкде миллетибизде юйор къуаргъа сыйгенле аздан аз бола баргъанын эсге ала, бир тюрлю тыйгъыч салмазгъа керекди бу иште. Ким къалай сойсе да, алай юйорленирге эркинди. Мени сартын, абаданланы алларында адет-тѣрелерибизни бузмасынла, сыйсыз жумушла этмесинле ансы, къачып баргъанны да хатасы жокъду.

Мен узун жашауу тартханма деп айталлыкъма. Жаш заманда окъуна къачып баргъанны да бир айыплыгъы болмагъанды. Биреу биреуно зор бла юйонде тыйгъанды деп билмейме, эшитмегенме. Бизде бу жумуш, айхай да, къыз билип этилгенди. Хау, болгъандыла сыймей къачырылгъанла да. Алай аланы да ызларындан адамлары келген къадарда биреу зор бла тыймагъанды. Насыпха, эр кишилерибиз да, къоншу миллетледеча, къатыла тыйюлдоле къызларына, эгечлерине. Къалмай-ма десе къыз, аны къачырылгъан юйонден алып чыкъгъандыла. Ма анга бир юлгю айтайым. Ол мени тенг къызымы юсюнденди.

Бек ариу да, намыслы да къыз эди Зайнаф. Аны тилемеген болмаз эди бизни элден, тышындан да. Аланы араларында уа бир жаш болуучу эди. Аты Ахмат эди. Битеу барындан да ол аны жарата эди. Алай уллу сыймеклиги бар эди деп да айталмайма жюриоргенди. Юйю, иши, хар неге да къолу жарашхан жаш. Зайнафны жууукълары уа аны тукъумуна биосоремей эдиле. Башха зат айталмай эдиле.

Кюнлени биринде ол Зайнафны къачырыргъа таукел болады. Тенгини туугъан кюнонден чыкъгъанларындай, жашла анга: «Кел, биогюн сени да юйорсюндорюп къояйыкъ. Кѣресе, Зариф нечик ити жашайды. Сени уа андан нент осалды», – деп кѣллендиредиле.

Алай бла бу къауум, Зайнафны ишлеген жерине дері келип, чыгъарын сакълайдыла. Къыз,

ишинден чыкъгъан заманны марап, машинада олтурадыла. Сора аны башын эслегенлей, Ахматны, тюртюп, тышына чыгъарадыла. Бир кесек да уртлайыракъ да болуп тургъан жаш, жигитликден да толлу, аны ызындан жетеди. Андан-мындан хапар айта, жолну бир кесегин ѳтедиле. Сора бир заманда жашны тенглери, ызларындан жетип, къызны машинагъа кюч бла олтуртуп къачырадыла. Тенг къызым тынч халли болгъаны себепли, машина арбазгъа киргенде окъуна тауушун чыгъармай, отоугъа атлайды.

Андан жашныкъыла аны юйюне билдирирге адамла жибердиле. Бир сагъат да озгунчу, анасыны эгечлери жетип, аны алып кетерге сыйгенлерин билдиредиле. Баш сылтаулары уа аланы бийик даражалы тукъумларына жашныкъы тийишли болмагъанында эди. Алайда Зайнаф, чий берип, чыгып кетеди.

Ол заманда анга 25 жыл бола эди. Андан сора кѣп кезиуну жашауун къуаргъа къадары болмай турду. Анасы ауруп, анга къараргъа тюшеди. Ол ѳлгенден сора, 42 жылнада, къатын къыйгъан жашха берген эдиле жууукъ тишируулары аны, къалып къалады деп. Къызы быйыл энди школу бошарында. Жыл саны уа 60-ха жетипди. Ол заманда къачыргъанларында къалса уа, биогюн амма болуп турлукъ эди. Ахмат да андан сора иги кесекден сора алгъан эди башха миллетли тишируу. Аны бла да кѣп жашамай, айырылып, тышына кетипди.

Бу затланы айтханым, адамларыбыз керексиз сылтаулагъа аслам магъана берип, жашауланы буздыла. Хау, къадардан къутулгъан къыйынды, алай тюз, тат оноу бла этилсе иш, хата да чыкъмаз андан.

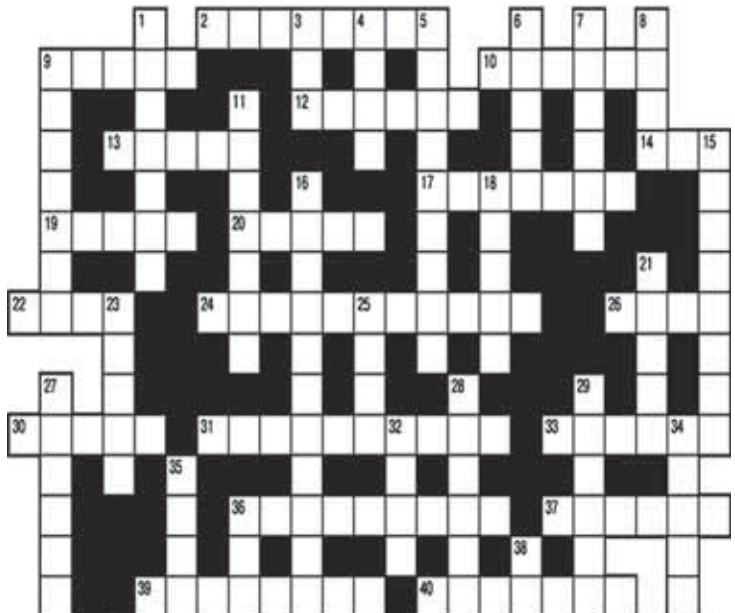
Къачырып да, къол бла да баргъанны уллу башхалыгъы болмаз. Юйюрле къурансыла, насылды жазыу буюрулсун барына да. Халкъбызны санына адамла аслам къошулсунла.

КЮЧМЕЗЛАНЫ Куржан, Тырнаууз шахар.

СѢЗБЕР

- ЭНИНЕ:** 2. Май айны эртегели аты. 9. Поэтлени «атлары». 10. Женгиз кийим. 12. Къарачайда аллай аты бла эл барды, бизде уа аллай заты болмагъан юй жокъду. 13. Кюн таякълары ѳтмеген жер. 14. Къанатлы. 17. Шимал жанында алтыны болгъан жер. 19. Кийик. 20. Нартох да къошулгъан хантус. 22. Жаш мал. 24. Бизге жууукъ миллет адамла. 26. Арба, машина. 30. Атда баргъан аны бошламайды. 31. Терс иш этиу. 33. Текеча жукълау. 36. Ётюрок болум. 37. Къумач. 39. Отлау жерле. 40. Келишмеген тели сѣзле айтыу.
- ѲРЕСИНЕ:** 1. Дарий къумач. 3. Къаргъан айтылынган бузулмаз сѣз. 4. Къарачайда уллу эл. 5. Жорукъга келишип жашагъанла. 6. Жонгурча. 7. Нарта тургъан жерде тау. 8. Восток малкъар тилде. 9. Нальчикни бир къыйыры. 11. Гошяхны жумушчусу. 15. Биреуге артыкълыкъ этген адам. 16. Тѣзюм жокълукъ. 18. Урумда жашагъан кельтлени башха атлары. 21. Ышангысыз адам. 23. Саууланнган адамлаы жыйыны. 25. Иште жетишилме эте, алда баргъан. 27. Элекге ушагъан сауут. 28. Ашха къошуучу ханс. 29. Жаз башында къыркылгъан юн. 32. Къыш улоу. 34. Жангы бузоу тапхан ийнекни сютюнден этиледі. 35. Салкъын жер. 36. Орам. 38. Таулула сыйген хайыуан.

3. Жымых. 8. Гыллыуча. 9. Ыразылыкъ. 10. Къазауатчы. 14. Алдау. 17. Къанлы. 19. Жууукъла. 21. Арыкъла. 22. Таурус. 23. Сорую. 24. Чылы. 25. Чууана. 28. Къасмакъ. 30. Къартлыкъ. 31. Жауур. 32. Хыйла. 35. Базыкъбоюн. 38. Сылтаула. 39. Сарымсах. 40. Чыран.
- ѲРЕСИНЕ:** 1. Чыгъана. 2. Тыпына. 4. Сыйлылыкъ. 5. Сууап. 6. Малчы. 7. Сымарлау. 11. Урчукъ. 12. Къарасуут. 13. Къартыкълыкъ. 15. Жубуран. 16. Алтыхыр. 18. Аргун. 20. Чуракъ. 26. Аначылыкъ. 27. Отлукъ. 29. Салтыран. 33. Къауум. 34. Чойре. 36. Ышануу. 37. Басмач.

Газетни 40-чы номеринде басмаланнган сѣзберни жууаплары:

- ЭНИНЕ:** 3. Жымых. 8. Гыллыуча. 9. Ыразылыкъ. 10. Къазауатчы. 14. Алдау. 17. Къанлы. 19. Жууукъла. 21. Арыкъла. 22. Таурус. 23. Сорую. 24. Чылы. 25. Чууана. 28. Къасмакъ. 30. Къартлыкъ. 31. Жауур. 32. Хыйла. 35. Базыкъбоюн. 38. Сылтаула. 39. Сарымсах. 40. Чыран.
- ѲРЕСИНЕ:** 1. Чыгъана. 2. Тыпына. 4. Сыйлылыкъ. 5. Сууап. 6. Малчы. 7. Сымарлау. 11. Урчукъ. 12. Къарасуут. 13. Къартыкълыкъ. 15. Жубуран. 16. Алтыхыр. 18. Аргун. 20. Чуракъ. 26. Аначылыкъ. 27. Отлукъ. 29. Салтыран. 33. Къауум. 34. Чойре. 36. Ышануу. 37. Басмач.

ИТНИНУЮК

Хунерли
ТЕНГИМИ ИЛХАМЫ

Солтанланы Магометни газет окъучуларыбыз иги танийдыла. Аны жазган хапарларын, алган суратларын «Заман» бетинде басмалай турабыз. Хапарлары да сейирликдиле, алай суратларына къарасанг а, аланы энчи мағаналары болганларын ангылайса.

Алада чынг аллын та-
бийгъатыбызны ариулугъу-
на эс бурмай кыймайбыз.

Аланы араларында Мал-
къар жанындан башлап,
Холам-Бызынгыны, Чегем

тарларындан да аууп, Бах-
сан аузуна, аладан да ётп
Хабазны, Кичибалыкны
сыртларына, тауларына,
ёзенлерине жетебиз.

Сууланы, чучурланы,
жайлыкъланы, чаллыкъланы
да кёребиз. Арлакъда
уа ариу кезле буркълудап
чыгъады жерни теренинде.
Чокъурак тамычылары кёз-
леринги къамата. Чалгъы
чалып неда иссиде дырын
жыйып кызмагъан эсенг
да, энишге ийилип, къош
ууучунгу суудан толтуруп,
уртларыгъынг келеди.

Суратларындан биринде
Минги тауну тийресинде таш
менгирлени кёребиз. Ала,
бу тийрелени тилсиз къала-
уурларыча, кёп ёмюрледен
бери алайда сюелген эдиле.
Бир адамгъа, хайуаннга,
жанууаргъа заранлары,
хаталары болмагъанды.
Болсада адамланы хатала-
ры жетгенди алагъа.

Бизни жерибиз аламатды,
сейирликди. Къайсы аузгъа
барсанг да, бири биринден
тамаша жомакългъа уша-

таса. Барысындан да аламат
а эки башлы Минги тауубуз
болур.

Къайсы суратчы неда бу
тийрелеге солургъа келген-
леден аны суратын алдыр-
магъан болмаз. Магометде
да бардыла аны суратлары.
Ол да аны кеси кёзю кёр-
генча алдыргъанды. Ала да
кеслерича сейирдиле.

Бу кюнледе Магометни
ишине къайтхан эдим да, кёп
суратланы бирге жыйышды-
рып тура эди. Мени соруулу
къарагъаныма: «Ючюнчо
май къарачай халккны сюр-
гюнден къайтхан кюнюдо.
Ол кюн анда уллу байрам
боллукъду. Мени ары чакъ-
ырландыла. Суратланы ары
элтирикме. Анда кёрмюч
кыруалыккъды. Ол тийрени
адамы да бизни ариу жер-
лерибиз бла шагъйрей бол-
сунла», – дегенди.

Ол да иги шартды. Устаны
иши бла адамла асламы-
ракъ шагъйрей болургъа
керекидиле.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

ТУРИЗМ

Кёпле Элбрусну
сайлагъандыла

МТС Travel сервисни GeoEffect эм геоналитика платформаны болушлукълары
бла Россейни эм уллу тау лыжа курорт-
ларында къаллай бир адам солургъаны
тергелгенди. Алай бла Къабарты-Мал-
къарны «Эльбрус» 2022-2023 жыллада
5 эм сыйлы курортланы санына киргенди.
«Ол тизмеге дагъыда Сочи «Красная
поляна», «Роза Хутор», «Газпром», Къара-
чай-Черкесни «Архыз» эм Башкъртостан-

ны «Абзково» курортлары киргендиле.
Сочиде туристлени 80 проценти солургъ-
андыла, къалган 20-сы уа башха жерлени
сайлагъандыла.

Минги тауну тийресине терк-терк келген
туристле асламында Москвадан бол-
гъандыла (хар ючюнчо). Ставрополь бла
Краснодар крайладан, Шимал Осетия-
Аланиядан, Дагъыстандан эм Дондагъы
Ростовдан да кёпди. Ала бир 3-4 кюнне
келедиле. Республиканы эм кёп турист
Жангы жылгъы солуу кюнлеринде бла
февральда жокългъанды.

– Къыш кезиуде лыжала бла сноу-
бордлада учаргъа сыйгенле Элбрусну
сайлайдыла. Ала, мында жашагъанла да
жолуучулукългъа чурумсуз чыгъалырга
интернет барды, жангы станцияла ишле-
недиле, – дегенди МТС-ни регион бёлю-
мюню директору Залийханланы Элдар.

ХОЛАМХАНЛАНЫ Алима.

АНГЫПАТЫ

Чекни жорукълары

Минеральные Воды эм Нальчик халкъла
аралы пунктлада чекни контроль бёлюмле
Россейни Суд приставларыни федерал служ-
басы тыш кыралгъа барырга эркинлигине
чекле салган инсанла тубейдиле. Жылны
аллындан бери бу сылтау бла тыш кыралгъа
300 адам баралай къалгъанды.

Ачча къоранчланы азайтыр, заманы
зыраф этмез ючюн, тыш кыралгъа барырга
мурат этген адам бу эркинлигине чекле са-
лынганларын бла къалганларын алгъадан
билирге керекди, деп эсертгендиле бизге РФ-
ни ФСБ-сыны КъМР-де Чекни управлениасыны
пресс-службасындан. Бу шартланы ФССП-ны
сайтында табаргъа боллукъду.

РФ-ден тыш кыралгъа барырга эркинли-
гине чекле кетерилгенлерини юсюнден бегим
адамны къолунда бар эсе да, аны кыралны
чегинден ётерге къоярык тыйюлдо. Чекни
органланы бла суд приставланы службасыны
араларында шартла миграция системаны
болушлугъу бла электрон халда белгили эти-
ледиле. Къыралдан тышына барырга чекле
жалада ол жаны бла бегими суд пристава
ФСБ-гъа ашыргъандан сора кетериледиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

СПОРТ

Кючлю боксчуланы гурбежиси

чемпионлары эм призёрлары
болгъандыла, 410-су уа бите-
укуырал турнирледе алчыла-
ны санына къошулгъандыла,
деп билдиреди школну дирек-
тору Мурат Султанов.

Боксха юйренирге сыйген-
ле школгъа 8 963 281 7799,
8 8662 40-19-74 номерле бла
сёлеширге боллукъдула.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЖЕРЧИЛИК

Урлукъла саладыла

Прохладна районну мюл-
клеринде къыстау жаз башы
сабан ишле барадыла.

Бюгюнлюкде 17 минг гек-
тар чакълы бирде тийшли
ишле тамамлангъандыла. Ол
белгиленген пландан 30,7
процент болады эм былтыр
бу заман бла тенгешдирген-
де, 5 процентге кёпдю.

Алай бла бусагъатда арпа
- 5,9, къудору - 1,35, къода-
на - 1,5, горчица - 5,6, сары
къудору - 1,38 минг гектаргъа
салынгъандыла. Мал ашха
жараулу битимледен да 220
гектар ишленгенди.

Кючлюкде да хал мажал-
ды, битимле иги тирилерча
алагъа да семиртгичле ча-
чыладыла.

Бусагъатда кезиулу сабан
ишлеге 819 трактор чыкъ-
гъанды, жерни хазырлагъ-
ан, урлукъ салган дегенча
580-ден аслам оборудование
хайырланылады.

Къабарты-Малкъарны
боксдан олимпиада резерв-
ли спорт школу 1995 жыл-
да ачылгъанды, андан бери
тюрлю-тюрлю эришуледе
республиканы атын айтдыр-
гъан, кючлю боксчуланы ха-
зырлайдыла.

Учрежденианы баш борчу
Къабарты-Малкъарны бла
Россейни жыйымдык коман-
даларына кирирге жараулу
бийик класслы боксчуланы
юйретиргеди. Бу жумуш анда
тынгылы тамамлангъанын да
чертирге тийшлиди, юлгоге
къыралны жыйымдык къа-
уумуну санында школну 25
келечиси эришедиле.

Бусагъатда анда регионну
битеу районларындан 735
адам юйренидиле. Учрежде-
ние къуралгъанлы бери аны
113 спортчусу халкъла аралы
эришуледе хорлагъандыла,
47-си дуняны бла Европаны

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакнат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары -
42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин
кыоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016
жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - ПИ 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну
компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну
типографиясында басмалангъанды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынгъанды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Османланы Хыйса - дежурни
редактор, Кучукланы Сафият,
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы
секретары орунбасарлары,
Геляланы Валентина (1,2,3,4-чо
бетле), Зезаланы Лида (9,10,11,12-
чи бетле) – корректорла.

Тиражы 1679 экз. Заказ № 790
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru